

Päämäärärationalisuus

- Kyky valita oikeita, järkeviä päämääriä
- Esim. planeetan pitäminen elinkelpoisena, ilmastonmuutoksen hillintä tms.
 - Esim. Tavoite lopettaa luontokato 2030 (epäonnistui 2010 ja 2020 mennessä)
 - Tavoite tehdä Suomesta hiilineutraali 2035; Pariisin ilmastotavoitteet

Välinerationaalisuus

- Kyky valita oikeat toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan
- Tavoitteen saavuttamiseksi on usein useita vaihtoehtoisia ratkaisuja
 - Esim. ilmastonmuutoksen hillintä (hiilineutraali Suomi 2035) voidaan saavuttaa fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisellä (energiantuotanto, teollisuus), maankäyttösektorilla (metsien hakkuiden vähentäminen, hakkuutavat, kiertoajat,...), taakanjakosektorilla eli (liikenne, asuminen, maatalous, jätehuolto,...), hiilen talteenottotekniikoilla, nielujen lisäämisellä,....

Varovaisuusperiaate

- Jos ei ole tietoa tai riittävää varmuutta toimenpiteen, kemikaalin tai teknologian tms. vaikutuksista, täytyy noudattaa varovaisuusperiaatetta, jolloin ei saa aiheuttaa kohtuutonta eikä peruuttamatonta vahinkoa ympäristölle ja tuleville sukupolville
- ”Varovaisuusperiaatetta on pidetty lainsäädännön tulkintaa ohjaavana periaatteena ja se edellyttää, että tiedollinen epävarmuus ei voi olla syynä pidättäytyä ennakoivista suojelutoimista, jos vaarana on merkittävä luonnonarvojen tai ympäristön tilan heikentyminen. Epävarmoissa tapauksissa se tulee tulkita ympäristön hyväksi eli *dubio pro natura*.” (Helsten 2025, 85)

Yhteismaiden tragedia

- Yhteismaan ongelmalla tarkoitetaan tilannetta, jossa yhteisen resurssin ylikäyttö johtaa sen liialliseen kulumiseen. Yhteismaan kulumisen haitat jakautuvat kaikkien käyttäjien kesken, mutta yhteismaata liikaa käyttävät saavat resurssista enemmän hyötyä kuin muut. Hyötymistä nimitetään vapaamatkustamiseksi. <https://www.finna.fi/Record/arto.013350755>

Vapaamatkustajuus

- Vapaamatkustajan ongelma on tilanne jossa yksittäiset ihmiset (tai yhteisöt/yritykset) hyötymät muiden panostuksista antamatta ja kantamatta omaa osuuttaan ja vastuutaan.

Kuva 1. Kestävän kehityksen osa-alueet. Lue lisää: <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/osa-alueet/>